

Regelbunden tillsyn i Fågelsta skola i Motala kommun

Delbeslut

Rektorn vid Fågelsta skola
Västra Stenbyvägen 5
591 93 Motala

Regelbunden tillsyn i Fågelsta skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Motala kommun under våren 2009. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Fågelsta skola den 26 maj 2009.

Varje skola får efter besöket ett beslut (delbeslut) där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för skolväsendet i ett kommunbeslut (slutligt beslut). Delbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till kommunbeslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter fattat kommunbeslut.

Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Fågelsta skola, dels den information som samlats in under besöket. I Fågelsta skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Fågelsta skola**Tabell 1:** Antal elever på Fågelsta skola

Fågelsta skola	Antal elever
Förskoleklass	17
Grundskola	75

Källa: Fågelsta skola, 2009-05-26

Fågelsta skola har elever från förskoleklass till årskurs 6 och undervisningen organiseras i fyra åldersintegrerade grupper. Skolan arbetar huvudsakligen med åldersintegrering, individualisering och tematiskt arbetssätt.

Skolan ligger en mil söder om Motala. Skolan startade i augusti 1999 och ersatte då landsbygdsskolorna Varv, Hamra, Fivelstad och Fågelsta förskola som lades ner i juni 1999. Förutom förskoleklass och årskurserna 1 – 6 består enheten av två förskolor i Fågelsta och Varv samt fritidsverksamhet i anslutning till skolan. I skolan finns också elever mottagna i obligatoriska särskolan. Bedömningar gäller också dessa elever om inte annat anges.

Skolinspektionens delbeslut med anledning av den regelbundna tillsynen i Fågelsta skola

Fågelsta skola saknar sammanställningar av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen på skolnivå. I skolans kvalitetsredovisning för 2007/2008 redovisas resultat från de nationella ämnesproven i årskurs 5 för åren 2004-2008. Dessa har varierat över tid. På grund av det låga elevunderlaget i varje årskurs går det inte att göra någon säker statistisk analys av resultaten av de nationella proven. (Kunskapsresultat 1.1)

Vid sidan av kunskapsresultaten behövs enligt Skolinspektionens bedömningar åtgärder inom nedanstående bedömningsområden:

- Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat (1.2.3)
- Genomförande av utbildningen (1.4.5)
- Normer och värden i studiemiljö och samvaro (2.1.3)
- Tillgång till likvärdig utbildning (3.1.2)
- Personalens utbildning (3.2.1)
- Rektors ansvar (3.3.1)
- Kvalitetsarbete (3.4.1, 3.4.2)

Rektor och huvudman har ett ansvar för att åtgärder vidtas. Skolinspektionen kommer att följa upp detta beslut. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag Skolinspektionens slutliga beslut avseende Motala kommun meddelas.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Fågelsta skola	Riket	Fågelsta skola	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	88	85	70	87
	Matematik	88	72	70	73
	Svenska	88	71	84	72
	Svenska som andraspråk	.	56	.	61

Källa: Uppgifter från skolan, 2009-05-26. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall.

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Skolan ska enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 Kunskaper, ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem.

Fågelsta skola saknar sammanställningar av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen på skolnivå. I skolans kvalitetsredovisning för 2007/2008 redovisas resultat från de nationella ämnesproven i årskurs 5 för åren 2004–2008. Resultaten har varierat över tid. På grund av det låga elevunderlaget i varje årskurs går det inte att göra någon säker statistisk analys av resultaten av de nationella proven. Däremot kan noteras att resultatet mellan åren 2007 och 2008 har försämrats. Detta gäller framför allt i ämnena engelska och matematik. Provresultaten i dessa ämnen ligger under riksgenomsnittet, medan resultatet i ämnet svenska ligger över.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver fortsätta att arbeta med att utveckla undervisningen för att finna vägar som gör att alla elever ges möjlighet att nå målen för utbildningen. (Se vidare 3.4.1)

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Skolan använder en mall som kommunen upprättat för de individuella utvecklingsplanerna. I denna bedömer elever, föräldrar och lärare var för sig inför utvecklingssamtalet elevens kunskaper i de ämnen som eleven undervisas i. Utifrån dessa beskrivningar formuleras vid samtalet ett antal mål för varje elev.

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner som upprättats hösten 2008. De sammanfattande insatser som föreslås i dessa saknar en tydlig koppling till läroplanens och kursplanernas mål. Fokus ligger på vad eleven ska göra och inte på vilka insatser skolan ska bidra med för att eleven ska nå målen. De beskrivna insatserna är inte heller alltid framåtsyftande. Det ska även framgå av de skriftliga omdömena huruvida eleven når målen eller riskerar att inte nå målen för årskurs 3 och 5. Skolinspektionen bedömer att detta måste åtgärdas.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (12)

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt 2 b kap. 1 § skollagen ska utbildningen i förskoleklass stimulera varje barns utveckling och lärande. Den ska ligga till grund för fortsatt skolgång. I Fågelsta skola finns två F–2-arbetslag. I det ena arbetslaget saknas förskollärar-kompetens. Av intervjuerna med personal och rektorn har det framkommit att det i förskoleklassen arbetas på liknande sätt som i årskurserna 1 och 2. Det betyder att även förskoleklassens verksamhet är skollik och inriktad mot mål i läroplan och kursplaner. Skolan bör utveckla det pedagogiska arbetet i förskoleklassen så att året i förskoleklassen blir den grund för fortsatt skolgång som avses. Detta behöver åtgärdas.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Fågelsta skola har en plan mot kränkande behandling som revideras årligen. Den plan som Skolinspektionen tagit del av är daterad 2009-02-21. Planen innehåller definitioner av vad kränkande behandling, mobbning och trakasserier är. Dessa definitioner överensstämmer inte helt med 14 a kap. skollagen. Det framkommer dessutom inte tydligt i planen vilka åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra det kommande året kopplat till skolans aktuella behov. Planen innehåller heller inte perspektivet vad skolan ska göra om vuxen kränker barn/elev. Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas. Vidare vill Skolinspektionen framhålla vikten av att vårdnadshavare till barn och elever, som är inblandade i trakasserier eller kränkande behandling, måste informeras skyndsamt.

Enligt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en lika-behandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder

och mognad.

Eleverna på Fågelsta skola känner till att det finns en plan mot kränkande behandling eller som den också kallas på skolan "Snällplan" men eleverna har inte medverkat när planen upprättats. Detta behöver åtgärdas.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av 2 kap 19-20 §§ grundskoleförordningen framgår följande. I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

På Fågelsta skola finns inte elevens val. Detta är inte förenligt med grundskoleförordningen. Detta behöver åtgärdas.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Ej relevant vid tillsynstillfället	Ej relevant vid tillsynstillfället

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 2 kap. 3 § skollagen är kommuner och landsting skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

På Fågelsta skola undervisar personal som saknar lärarexamen och även lärare som saknar utbildning för den undervisning de bedriver. Några skäl att göra undantag har inte redovisats. Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Vid tidpunkten för inspektörernas besök har rektorn varit ansvarig för verksamheten i några månader. Rektorn har redan fått besked om att en annan person kommer att tillträda tjänsten som rektor på Fågelsta skola i juni 2009 på grund av en omorganisation i kommunen. Även personalen är informerade om kommande rektorsbyte. Skolinspektionen bedömer att rektorns förutsättningar att verka som pedagogisk ledare därmed inte varit tillräckliga och att åtgärder därför behövs.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Fågelsta skola följer upp elevernas kunskapsresultat på individnivå i samtliga ämnen samt på skolnivå i ämnena engelska, matematik och svenska. På skolnivå saknas dock en systematisk uppföljning och utvärdering av skolans kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. Därmed saknas ett viktigt redskap för att genomföra förändringar av undervisningen i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. Rektorn måste ta ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen så att skolans utveckling främjas och en ökad måluppfyllelse nås. Detta behöver åtgärdas.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka

12 (12)

åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Fågelsta skola bedriver i vissa delar ett systematiskt kvalitetsarbete, men detta synliggörs inte tydligt i skolans kvalitetsredovisning för 2007/08. Elevernas kunskapsresultat redovisas alltför begränsat. Uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska samt en redovisning av vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen saknas. Detta behöver åtgärdas.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Eleverna har svarat på enkäter som underlag för kvalitetsredovisningen. I övrigt har skolans kvalitetsredovisning inte utarbetats under medverkan av elever. Elevernas vårdnadshavare har inte heller getts möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. Detta behöver åtgärdas.

I kvalitetsredovisningen beskrivs verksamhetens förutsättningar på ett sätt som kan upplevas utpekande för de berörda. Skolinspektionen förutsätter att kommande kvalitetsredovisningar inte kommer att innehålla beskrivningar av detta slag.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Anette Bergstrand, undervisningsråden Christina Aro Östgren och Sara Johansson.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Annie Liedgren
Undervisningsråd

Kopia till
Motala kommun